

การพัฒนารูปแบบโรงเรียนดี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระบุรี เขต 2*

อภิสิทธิ์ ภาชนะวรรณ^{1*} เสริมทรัพย์ วรปัญญา²

¹สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเมธาร์ธย์

²สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

*Corresponding author e-mail: ap_pra2009@hotmail.com

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อการพัฒนารูปแบบโรงเรียนดี และประเมินประสิทธิภาพการพัฒนารูปแบบโรงเรียนดี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระบุรี เขต 2 โดยใช้รูปแบบการวิจัยเชิงพัฒนา คือ การอบรมเชิงปฏิบัติการโดยใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม การติดตาม และการนิเทศกลุ่มเป้าหมายเป็นโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระบุรี เขต 2 จำนวน 5 โรงเรียน โดยการเลือกแบบเจาะจง มีขั้นตอนในการวิจัย 5 ขั้นตอน ดังนี้ 1) การร่างการพัฒนารูปแบบโรงเรียนดี 2) สร้างรูปแบบการพัฒนาโรงเรียนดี 3) การทดลองใช้การพัฒนารูปแบบโรงเรียนดี 4) ประเมินคุณภาพการใช้ การพัฒนารูปแบบโรงเรียนดี 5) นำผลการพัฒนารูปแบบโรงเรียนดี ที่สมบูรณ์ไปใช้ในการพัฒนาโรงเรียนในสังกัด ผลการวิจัยพบว่า ได้รูปแบบการพัฒนาโรงเรียนดี ที่มีองค์ประกอบสำคัญ 3 ด้าน คือ 1) ด้านการบริหารจัดการ ด้านการจัดการเรียนการสอน การประกันคุณภาพผู้เรียน 2) ด้านผลที่เกิดกับนักเรียน สถานศึกษา และชุมชน และ 3) ผลการประเมินประสิทธิภาพการพัฒนารูปแบบโรงเรียนดี โดยผู้ทรงคุณวุฒิ ผลการวิจัยพบว่า ด้านการบริหารจัดการและด้านการจัดการเรียนการสอนการประกันคุณภาพผู้เรียนมีค่าเฉลี่ยในระดับมากที่สุด ด้านผลที่เกิดกับผู้เรียน โรงเรียน และชุมชน มีค่าเฉลี่ยในระดับมาก ผลการประเมินประสิทธิภาพ และด้านเนื้อหาของรูปแบบมีความสอดคล้องกัน

คำสำคัญ: การพัฒนา; รูปแบบ; โรงเรียนดี

*Received: 13 January 2024, Revised: 31 January 2024, Accepted: 2 February 2024

Developing a good school model Under the jurisdiction of Saraburi Educational Service Area Office 2

Apison Pachanavon¹ Sermsap Vorapanya²

¹Educational Administration Program, Faculty of Education Metharat University

²Educational Administration Program, Faculty of Education, Thepsatri Rajabhat University

*Corresponding author e-mail: ap_pra2009@hotmail.com

ABSTRACT

This research has the objective to develop a good school model and evaluate the efficiency of developing good school models Under the Saraburi Educational Service Area Office, Area 2, using a developmental research model, which is a workshop using participatory action research processes, monitoring, and supervision. The target group is schools under the Office of the Primary Educational Service Area. Saraburi District 2, 5 schools by purposive random sampling. There are 5 research steps as follows: 1) drafting the development of a good school model, 2) creating a model for developing a good school, 3) experimenting with the development of a good school model, 4) evaluating the quality of use. Developing a good school model 5) Leading the development of a good school model the complete information will be used in the development of affiliated schools. The research results found that obtain a good school development model that has 3 important elements: 1) management In terms of teaching and learning management Student quality assurance, 2) results for students, educational institutions, and communities, and 3) results of evaluating the efficiency of developing a good school model. by experts the research results found that In terms of management and teaching and learning, student quality assurance has the highest average level. In terms of the effects on students, schools and communities, the average level is high. Performance evaluation results and the content of the format is consistent.

Keywords: Development; Type; Good school

บทนำ

โลกมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ทั้งทางด้านเทคโนโลยี สังคม เศรษฐกิจ ส่งผลให้ประเทศต่างๆ ในโลกต้องพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน มีความเชื่อมโยงระหว่างกันมากขึ้น ประเทศต่างๆ ต้องพยายามปรับเปลี่ยน และดำเนินนโยบายให้เท่าทัน ต่อกระแสการเปลี่ยนแปลงเพื่อให้ประเทศของตนสามารถยืนหยัดอยู่ได้ในสังคมโลกอย่างมีศักดิ์ศรี ซึ่งคุณภาพของประชากรเป็นปัจจัยสำคัญที่จะสนับสนุนการขับเคลื่อนนโยบายไปสู่ความสำเร็จและสามารถแข่งขันกับนานาชาติได้ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มาตรา 49 กล่าวถึงสิทธิของบุคคลในการรับการศึกษาไม่น้อยกว่าสิบสองปีที่รัฐจะต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่ายมีการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการจัดการศึกษาในทุกระดับและทุกรูปแบบให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคมโดยจัดให้มีแผนการศึกษาแห่งชาติ โดยกระทรวงศึกษาธิการ ได้ตระหนักว่าการศึกษเป็นรากฐานสำคัญของการพัฒนาคนให้มีชีวิตที่สมบูรณ์ การส่งเสริมให้ประชาชนของประเทศได้รับการศึกษาจึงถือเป็นการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ที่คุ้มค่า กระทรวงศึกษาธิการ (2562) จึงได้นำนโยบาย “1 ตำบล 1 โรงเรียนคุณภาพ” โดยมีวัตถุประสงค์ให้โครงการโรงเรียนคุณภาพ ให้เป็น โรงเรียนคุณภาพประจำตำบล ภายใต้แนวคิด “1 ตำบล 1 โรงเรียนคุณภาพ” ให้มีความเข้มแข็งทางวิชาการ และมีความพร้อมในการพัฒนาด้านคุณธรรม จริยธรรม งานอาชีพ และสุขภาพอนามัย สามารถให้บริการการศึกษาแก่นักเรียนและชุมชน อีกทั้งยังเป็นการเพิ่มโอกาสการเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพ ลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาแก้ปัญหาความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจและสังคม สำหรับนักเรียนในท้องถิ่นชนบท และส่งเสริมการมีส่วนร่วมของเอกชน บ้าน วัด โรงเรียน เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพ โดยกระทรวงศึกษาธิการได้ดำเนินการคัดเลือกโรงเรียนระดับประถมศึกษาและโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา เพื่อเข้าร่วมโครงการโรงเรียนคุณภาพ ครอบคลุมทุกตำบลทั่วประเทศ พิจารณากลั่นกรอง ให้ความเห็นชอบผ่านกระบวนการประชาคม 3 ระดับ คือ ระดับตำบล ระดับอำเภอ และระดับจังหวัด และโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาครอบคลุม ทุกอำเภอทั่วประเทศ พิจารณาให้ความเห็นชอบผ่านกระบวนการประชาคม 2 ระดับคือระดับอำเภอ และระดับจังหวัด นอกจากนั้น พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 หมวดที่ 4 ยังได้บัญญัติว่าการจัดการศึกษาต้องยึดหลักผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ อีกทั้งด้านการจัดกระบวนการเรียนรู้ ให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการจัดเนื้อหาสาระและ กิจกรรม ให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ฝึกทักษะ กระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ และการประยุกต์ความรู้มาใช้ เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่าน และเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง จัดการเรียนการสอนโดยผสมผสานสาระความรู้ด้านต่าง ๆ อย่างได้ สัดส่วนสมดุลกัน รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงาม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ ในทุกวิชา ส่งเสริมให้ผู้สอนจัดบรรยากาศและสภาพแวดล้อม สื่อการเรียนและอำนวยความสะดวกเพื่อให้ผู้เรียนเกิด

การเรียนรู้และมีความรอบรู้ รวมทั้งสามารถใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ โดยมีพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2545 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 3 พ.ศ. 2553 ทำให้การศึกษาของประเทศไทยได้เปลี่ยนรูปแบบไปในทิศทางที่มุ่งเน้นการกระจายอำนาจ จากส่วนกลางออกไปสู่เขตพื้นที่การศึกษา และกระจายอำนาจไปสู่สถานศึกษาเพื่อส่งเสริมผู้เรียนให้มีความรู้ความสามารถตามมาตรฐานการศึกษาชาติ ต่อมากระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เพื่อให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 โดยมุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคนให้เป็นมนุษย์ที่มีความสมดุลทั้งด้านร่างกาย ความรู้ คุณธรรม มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทย และเป็นพลเมืองโลก ยึดมั่นในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีความรู้และทักษะพื้นฐาน รวมทั้งเจตคติที่จำเป็นต่อการศึกษาต่อ การประกอบอาชีพ และการศึกษาตลอดชีวิต โดยมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญบนพื้นฐานความเชื่อว่าทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้เต็มตามศักยภาพ (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2545)

โดยกำหนดสมรรถนะสำคัญในการพัฒนาผู้เรียน 5 ด้าน ได้แก่ความสามารถในการสื่อสาร ความสามารถในการคิด ความสามารถในการแก้ปัญหา ความสามารถใช้ทักษะชีวิต และความสามารถในการใช้เทคโนโลยี ซึ่งครูผู้สอนต้องปลูกฝังและพัฒนาให้เกิดกับผู้เรียนในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งกลุ่มสาระ การเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ซึ่งเป็นกลุ่มสาระที่ช่วยพัฒนาให้ผู้เรียนมีทักษะพื้นฐานที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต เห็นแนวทางในการประกอบอาชีพ รักการทำงาน และมีเจตคติที่ดีต่อการทำงาน สามารถ ดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างพอเพียงและมีความสุข โดยกำหนดคุณภาพผู้เรียนไว้ว่า ผู้เรียนจะต้องมีความรู้ความเข้าใจกระบวนการทำงานที่มีประสิทธิภาพ มีความคิดสร้างสรรค์ ใช้กระบวนการกลุ่มในการทำงาน เข้าใจหลักการเบื้องต้นของการสื่อสารข้อมูลเครือข่ายคอมพิวเตอร์ ใช้กระบวนการเทคโนโลยีและระดับของเทคโนโลยี เข้าใจแนวทางการเลือกอาชีพ และเห็นความสำคัญของการประกอบอาชีพ และมีวิธีการหางานทำที่ สอดคล้องกับความรู้ ความถนัดและความสนใจ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551)

การพัฒนาคุณภาพการศึกษาเป็นบทบาทที่สำคัญยิ่งของกระทรวงศึกษาธิการ ในการพัฒนาโรงเรียน และพัฒนาคุณภาพนักเรียนให้เกิดผลตามหลักสูตร แนวคิดการพัฒนาคุณภาพโรงเรียนจึงเป็นความสำคัญสูงสุดในการปฏิบัติงานของกระทรวงศึกษาธิการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการพัฒนาโรงเรียน ในท้องถิ่นชนบท ซึ่งนักเรียนส่วนใหญ่ไม่สามารถเข้าถึงโอกาสในการเข้าเรียนในโรงเรียนที่มีคุณภาพ การปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ. 2552 - 2561) ได้กำหนดหลักการในการพัฒนาการศึกษาไว้ทั้งด้าน “คุณภาพ โอกาส และการมีส่วนร่วม” พร้อมทั้งกำหนดประเด็นสำคัญของระบบการศึกษาและเรียนรู้ที่ต้องการปฏิรูปอย่างเร่งด่วน 4 ประการหลัก (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2552) ดังนี้ 1)พัฒนาคุณภาพคนไทยยุคใหม่ ให้มีนิสัยใฝ่เรียนรู้ตั้งแต่ปฐมวัย สามารถเรียนรู้ด้วยตนเองและแสวงหาความรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต มีความสามารถในการสื่อสาร สามารถคิด วิเคราะห์ แก้ปัญหา คิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีจิตสาธารณะ มีระเบียบ

วินัย มีคุณธรรมจริยธรรม ค่านิยม มีจิตสำนึกและความภูมิใจในความเป็นไทย ยึดมั่นการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข 2) พัฒนาคุณภาพครูยุคใหม่ ที่เป็นผู้เอื้ออำนวยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ เป็นวิชาชีพที่มีคุณค่า มีระบบ กระบวนการผลิต และพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาที่มีคุณภาพมาตรฐานเหมาะสมกับการเป็นวิชาชีพชั้นสูง สามารถจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีคุณภาพและแสวงหาความรู้เพื่อพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง 3) พัฒนาคุณภาพสถานศึกษา และแหล่งเรียนรู้ยุคใหม่ โดยพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา ทุกระดับและทุกประเภทให้สามารถเป็นแหล่งเรียนรู้ที่มีคุณภาพ และพัฒนาแหล่งเรียนรู้อื่น ๆ สำหรับการศึกษาและเรียนรู้ทั้งในระบบ นอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย 4) พัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการใหม่ ที่มุ่งเน้นการกระจายอำนาจสู่สถานศึกษา เขตพื้นที่การศึกษา และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมทั้งการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ชุมชน ภาคเอกชน และทุกภาคส่วน มีระบบการบริหารจัดการที่มีความโปร่งใส เป็นธรรม ตรวจสอบได้ มีการนำระบบบริหารจัดการแนวใหม่มาใช้ควบคู่กับการสร้างผู้นำการเปลี่ยนแปลง และมีการบริหารจัดการการเงินและงบประมาณที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 เป็นองค์กรหนึ่งที่รับนโยบายดังกล่าวมาสู่การปฏิบัติ แต่ในขณะเดียวกันสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 เป็นสำนักงานเขตพื้นที่ที่มีโรงเรียนในสังกัดมีจำนวนมาก ส่วนใหญ่เป็นโรงเรียนขนาดเล็ก ตั้งอยู่ในชนบทที่ประชาชนยากจน โรงเรียนขาดแคลนงบประมาณ เนื่องจากได้รับการจัดสรรงบประมาณรายหัวน้อย แต่ต้องดำเนินการตามนโยบายที่ได้รับมอบหมายในการปฏิรูปการศึกษา ในการดูแลผู้เรียนที่มีฐานะยากจนให้มีความเสมอภาคและเท่าเทียมกันในการรับการศึกษาไม่น้อยกว่า 12 ปีโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 และจากการสัมภาษณ์ ผู้บริหารสถานศึกษา ครู และกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้วิจัยพบว่า จุดแข็งของชุมชนในชนบทคือ ความมีน้ำใจเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ แบ่งปัน ให้ความร่วมมือกับโรงเรียนเป็นอย่างดี (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550)

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะเปิดโอกาสให้ประชาชนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนา โรงเรียนเพื่อปรับปรุงและเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดการศึกษาให้โรงเรียนเป็น โรงเรียนดี “ **ที่อบอุ่น น่าดู น่าอยู่ น่าเรียน ชุมชนมีส่วนร่วม** ” โดยใช้ แนวคิดการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research) มาเป็นกระบวนการขับเคลื่อนการพัฒนาในรูปแบบโรงเรียนดี เป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีบทบาทหลักในการพัฒนาโรงเรียนอย่างจริงจัง เป็นไปตามแนวนโยบายในการปฏิรูปการศึกษา

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อการพัฒนารูปแบบโรงเรียนดี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระบุรี เขต 2
2. เพื่อประเมินประสิทธิภาพของรูปแบบโรงเรียนดี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระบุรี เขต

วิธีดำเนินการวิจัย

เป็นรูปแบบการวิจัย และพัฒนา (Research and Development) ที่ใช้กระบวนการวิจัยแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research) ขับเคลื่อนการพัฒนาโรงเรียนดี แบ่งเป็น 5 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ร่างรูปแบบโรงเรียนดี โดยใช้ ทฤษฎีระบบ System Theory ผู้วิจัยศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหาและความต้องการพัฒนาของโรงเรียนในสังกัดจาก สื่ออิเล็กทรอนิกส์ สิ่งพิมพ์ แนวคิดทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง ผู้บริหารโรงเรียนที่เป็นโรงเรียนดีประจำตำบล จำนวน 3 คน ครูระดับชำนาญการพิเศษ 5 คน และประธานกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 2 คน รวม 10 คน ในขั้นตอนนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อนำข้อมูลมาร่างรูปแบบโรงเรียนดี

ขั้นตอนที่ 2 สร้าง และประเมินการพัฒนารูปแบบโรงเรียนดี เป็นขั้นตอนที่ผู้วิจัยสร้าง และพัฒนารูปแบบโรงเรียนดี จากร่างรูปแบบในขั้นตอนที่ 1 และประเมินประสิทธิภาพของรูปแบบโดยการจัดกลุ่มสนทนา (Focus Group Discussion) ของ ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 10 คน ในขั้นตอนนี้ มีวัตถุประสงค์ เพื่อสร้าง และ ประเมินรูปแบบโรงเรียนดี

ขั้นตอนที่ 3 การทดลองใช้รูปแบบโรงเรียนดี มีวัตถุประสงค์เพื่อทดลองใช้การพัฒนารูปแบบโรงเรียนดี กับโรงเรียนในสังกัดใน 5 อำเภออำเภอละ 1 โรงเรียนรวม 5 โรงเรียน โดย ใช้แบบแผนการทดลอง One-Group Pretest-Posttest Design (วาโร เฟิงส์วีสต์, 2551)

ขั้นตอนที่ 4 ประเมินคุณภาพการใช้รูปแบบโรงเรียนดี โดยใช้แบบสอบถาม และประเมินจากการใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research) ใน 3 ขั้นตอน โดยในขั้นตอนที่หนึ่ง เป็นการวางแผน (P) ประชุมผู้เกี่ยวข้องเช่น ผู้บริหารสถานศึกษา ครู และกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ขั้นตอนที่สองการปฏิบัติ และการสังเกต (Act & Observe) ขั้นตอนที่สาม (Reflect) การสะท้อนผลการพัฒนาโรงเรียนเป้าหมายที่เป็นโรงเรียนอนุบาลประจำอำเภอ ในสังกัด อำเภอละ 1 โรงเรียนรวม 5 โรงเรียน มีวัตถุประสงค์ เพื่อประเมินคุณภาพการใช้การพัฒนารูปแบบโรงเรียนดีจากผู้เกี่ยวข้องได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน ครู กรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียน

ขั้นตอนที่ 5 นำรูปแบบโรงเรียนดี ที่สมบูรณ์ ไปใช้ในการพัฒนาโรงเรียนในสังกัด มีการดำเนินการตามขั้นตอนของการพัฒนารูปแบบโรงเรียนดี ดังนี้ ขั้นการวางแผน โดยเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง 15 โรงเรียน ผู้วิจัยประชุมผู้เกี่ยวข้องเพื่อ สอบถามความต้องการพัฒนาของโรงเรียนว่ามีความต้องการพัฒนาตามรูปแบบของโรงเรียนดี ยินดี และเต็มใจใช้การพัฒนารูปแบบโรงเรียนดี หรือไม่ถึงแม้ว่าจะไม่มีงบประมาณสนับสนุน ผู้วิจัยทำการชี้แจงให้ผู้อำนวยการโรงเรียน ครู และกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างให้เข้าใจรูปแบบการพัฒนาโรงเรียนดีโดยเน้นการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง กำหนดกรอบเวลาในการใช้รูปแบบในพัฒนา โดยผู้วิจัยใช้เวลาในการ ดำเนินการพัฒนา 1 ภาคเรียน โรงเรียนต้องดำเนินการตาม ข้อตกลงในขั้นตอนการวางแผน ส่วนการ สังเกตการณ์ จะนำเสนอ

ในขั้นการสะท้อนผลของการใช้รูปแบบ ผู้วิจัยเก็บข้อมูลจากแบบสอบถาม และการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง

ผลการวิจัย

การพัฒนาารูปแบบโรงเรียนดี เป็นการวิจัยและพัฒนา ที่ใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการ มีวัตถุประสงค์เพื่อการพัฒนาารูปแบบโรงเรียนดี และ เพื่อประเมินประสิทธิภาพของรูปแบบโรงเรียนดี

ผลจากการวิจัยในขั้นตอนที่ 1 ร่างรูปแบบการพัฒนาโรงเรียนดี พบว่ามีความต้องการพัฒนาในองค์ประกอบสำคัญ 3 ด้านคือ 1. ด้านการบริหารจัดการ 2. ด้านจัดการเรียนการสอน การประกันคุณภาพผู้เรียน และ 3. ด้านผลลัพธ์ที่เกิดกับนักเรียน สถานศึกษา และชุมชน โดยมี 14 องค์ประกอบ 58 ตัวบ่งชี้ ดังรายละเอียดขององค์ประกอบ/ตัวบ่งชี้ ดังนี้

1.ด้านการบริหารจัดการมี 4 องค์ประกอบ คือ

องค์ประกอบที่ 1 โรงเรียนมีสภาพแวดล้อมที่สะอาด จัดภูมิทัศน์สวยงามมี 11 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ 1) บริเวณโรงเรียนสะอาดเป็นระเบียบ และสวยงาม 2) อาคารเรียนและอาคารประกอบสะอาด เป็นระเบียบ และสวยงาม 3) ห้องเรียน/ห้องปฏิบัติการสะอาด เป็นระเบียบ และสวยงาม 4) ห้องผู้บริหารสะอาด เป็นระเบียบ และสวยงาม 5) ห้องพักรุขุสะอาด เป็นระเบียบ และสวยงาม 6) ห้องน้ำห้องส้วมสะอาด เป็นระเบียบ และสวยงาม 7) ห้องสมุดสะอาด เป็นระเบียบ และสวยงาม 8) มีสนามสำหรับเด็กที่เหมาะสมสวยงามและปลอดภัย 9) มีการปลูกไม้ดอกไม้ประดับที่เหมาะสม สวยงามและร่มรื่น 10) มีบริเวณสำหรับการพักผ่อนของนักเรียนที่เหมาะสม สวยงามและร่มรื่น 11) มีป้ายชื่อโรงเรียน และบริเวณป้ายของโรงเรียนที่เหมาะสม สวยงามและปลอดภัย

องค์ประกอบที่ 2 โรงเรียนมีความต้องการใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม มีห้องเรียนเทคโนโลยี มีระบบสื่อสารทันสมัยมี 5 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ 1) มีเว็บไซต์ของโรงเรียนที่มีคุณภาพ 2) มีห้องเรียนคอมพิวเตอร์และจำนวนเครื่องคอมพิวเตอร์เหมาะสมกับจำนวนนักเรียน 3)มีการใช้สื่อเทคโนโลยีในการพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียน 4) มีการใช้อินเตอร์เน็ตในโรงเรียน 5) มีระบบการติดต่อสื่อสารที่หลากหลายและทันสมัย

องค์ประกอบที่ 3 โรงเรียนมีความต้องการ มีครู-ผู้บริหารดี มีความโปร่งใสมีคุณธรรม จริยธรรม มีระบบการบริหารที่ดี มี 8 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ 1) ครูมีคุณลักษณะที่เหมาะสม 2) ครูมีความสามารถในการจัดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพและเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ 3) ผู้บริหารมีคุณลักษณะที่เหมาะสม 4) ผู้บริหารมีความสามารถในการบริหารจัดการ มีความคิดริเริ่มและมีวิสัยทัศน์ 5) มีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา 6) มีระบบบริหารงานบุคคล 7) มีระบบบริหารงานงบประมาณ 8) มีการตรวจสอบและถ่วงดุล

องค์ประกอบที่ 4 โรงเรียนมีความต้องการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน มี 2 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ 1) ให้การบริการแก่นักเรียน ผู้ปกครอง และผู้ที่เกี่ยวข้องอย่างเป็นระบบและรวดเร็ว 2) ส่งเสริมความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชนในการพัฒนาการศึกษา

2. ด้านการจัดการเรียนการสอนและการประกันคุณภาพผู้เรียน มี 6 องค์ประกอบ คือ

องค์ประกอบที่ 1 การเตรียมการจัดการเรียนรู้ 2 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ 1) มีการให้บริการแก่นักเรียน ผู้ปกครอง และผู้ที่เกี่ยวข้องอย่างเป็นระบบและรวดเร็ว 2) มีการส่งเสริมความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชนในการพัฒนาการศึกษา

องค์ประกอบที่ 2 ต้องการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ 8 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ 1) ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการกำหนดจุดมุ่งหมาย กิจกรรม วิธีการเรียนรู้และวิธีการประเมินผลการเรียนรู้ 2) ผู้เรียนมีการคิดกิจกรรมและได้ลงมือปฏิบัติ 3) ครูจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียน 4) ผู้ปกครอง และชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้ 5) นักเรียนมีผลงาน/โครงการ/ชิ้นงาน/ภาระงานตามแผนการจัดการเรียนรู้ 6) มีการนิเทศการเรียนการสอน 7) มีการประเมินผลการเรียนรู้ 8) มีการสอนซ่อมเสริม

องค์ประกอบที่ 3 ต้องการใช้สื่อ/แหล่งการเรียนรู้และภูมิปัญญาในท้องถิ่น 2 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ 1) โรงเรียนสนับสนุนการใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชนและภูมิปัญญาท้องถิ่น 2) โรงเรียนเป็นแหล่งวิทยากรในการแสวงหาความรู้และบริการชุมชน

องค์ประกอบที่ 4 ต้องการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ 2 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ 1) มีวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้อย่างน้อย 1 ชิ้น 2) มีนวัตกรรมการเรียนรู้ (Best Practice)

องค์ประกอบที่ 5 ต้องการประกันคุณภาพการศึกษา 1 ตัวบ่งชี้ คือ 1) มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษา

องค์ประกอบที่ 6 ต้องการมีระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน มี 3 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ 1) นักเรียนไม่เสปและแสวงหาผลประโยชน์จากสิ่งเสพติดและสิ่งมอมเมา 2) มีการจัดและพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่เข้มแข็งและทั่วถึง 3) มีการจัดระบบการบันทึก การรายงานผล และการส่งต่อข้อมูลของนักเรียน

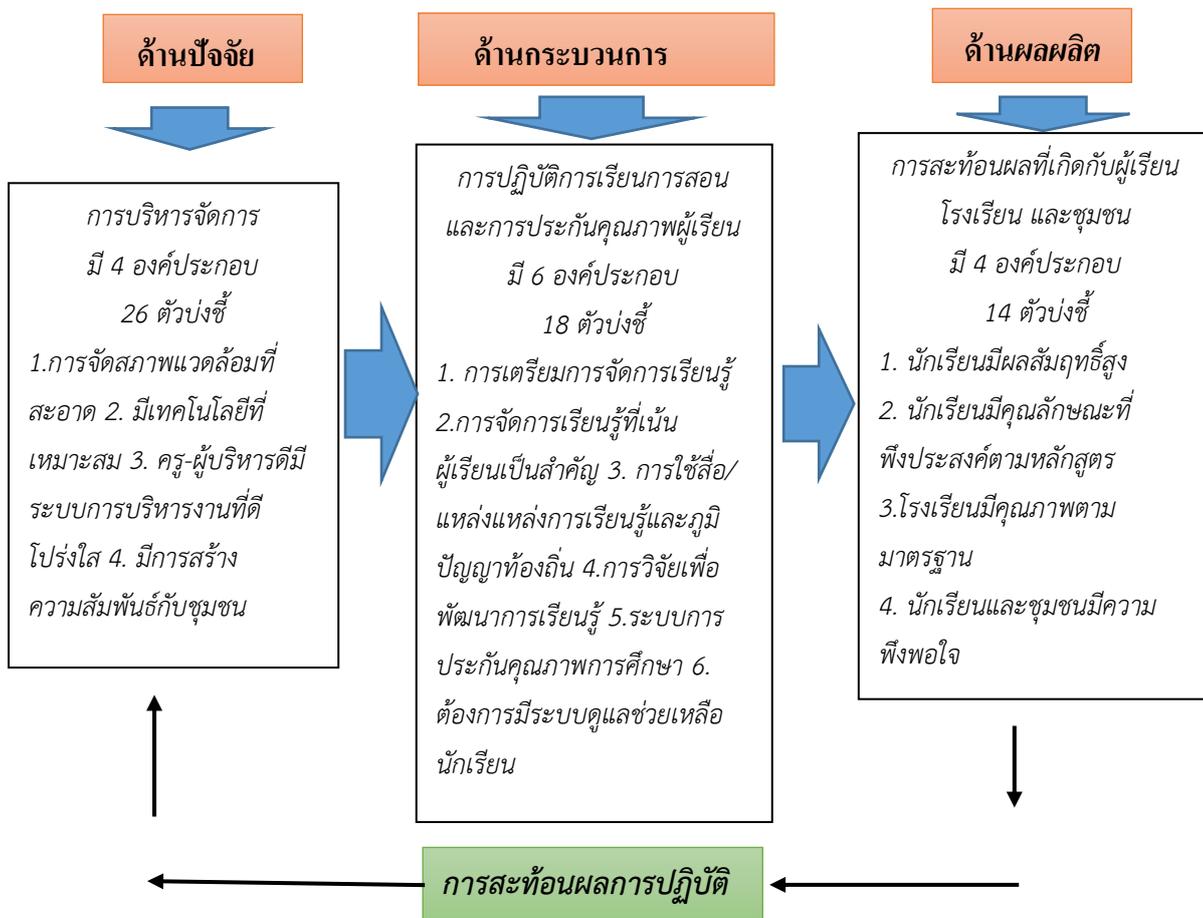
3. ด้านผลลัพธ์ที่เกิดกับผู้เรียน สถานศึกษาและชุมชนมี 4 องค์ประกอบ คือ

องค์ประกอบที่ 1 ต้องการให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์สูงขึ้น มี 2 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ 1) นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับโรงเรียนสูงขึ้นเป็นที่พึงพอใจ 2) นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับชาติสูงขึ้น เป็นที่พึงพอใจ

องค์ประกอบที่ 2 ต้องการให้นักเรียนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามหลักสูตร มี 8 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ 1) รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ 2) ซื่อสัตย์สุจริต 3) มีวินัย 4) ใฝ่เรียนรู้ 5) อยู่อย่างพอเพียง 6) มุ่งมั่นในการทำงาน 7) รักความเป็นไทย 8) มีจิตสาธารณะ

องค์ประกอบที่ 3 ต้องการให้โรงเรียนมีคุณภาพตามมาตรฐาน มี 2 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ 1) โรงเรียนมีคุณภาพตามมาตรฐานการประเมินของ สมศ./ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2) โรงเรียนได้รับรางวัลจากการประกวดกิจกรรมในระดับต่าง ๆ

องค์ประกอบที่ 4 ต้องการให้นักเรียน โรงเรียน และชุมชนมีความพึงพอใจ มี 2 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ 1) นักเรียนรักโรงเรียนและชอบมาโรงเรียน 2) ผู้ปกครองและชุมชนพึงพอใจในการบริหารงานของโรงเรียน ผู้วิจัยสรุปร่างรูปแบบโดยอาศัยแนวคิดเชิงระบบได้การพัฒนารูปแบบโรงเรียนดี ดังภาพประกอบ

ผลจากการวิจัยในขั้นตอนที่ 2 การประเมินประสิทธิภาพรูปแบบโรงเรียนดี โดยผู้ทรงคุณวุฒิ พบว่าด้านการบริหารจัดการและด้านการจัดการเรียนการสอนและการประกันคุณภาพผู้เรียน มีค่าเฉลี่ยในระดับมากที่สุด ส่วนด้านผลที่เกิดกับผู้เรียน โรงเรียน และชุมชน มีค่าเฉลี่ยในระดับมาก ผลการประเมินความสอดคล้องด้านเนื้อหาของรูปแบบโดยผู้ทรงคุณวุฒิพบว่ามีความสอดคล้องเท่ากับ 1.00

ผลการวิจัยในขั้นตอนที่ 3 การทดลองใช้รูปแบบโรงเรียนดี กับโรงเรียนในสังกัดใน 5 อำเภอ อำเภอละ 1 โรงเรียนรวม 5 โรงเรียน มีขั้นตอนการดำเนินการทดลองใช้รูปแบบโรงเรียนดี กับโรงเรียนใน

สังกัดผลการทดลองใช้การการพัฒนารูปแบบโรงเรียนดี ก่อน และหลังการใช้รูปแบบแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05

ผลจากการวิจัยในขั้นตอนที่ 4 ขั้นตอนที่ 4 ประเมินคุณภาพการใช้รูปแบบโรงเรียนดี โดยใช้แบบสอบถามผู้บริหารโรงเรียน ครู กรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียน พบว่าผลการประเมินคุณภาพการพัฒนาโรงเรียนดีเมื่อพิจารณาในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากเท่ากับ 4.50 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าด้านการจัดสภาพแวดล้อมที่สะอาดจัดภูมิทัศน์สวยงามค่าเฉลี่ยมากที่สุดเท่ากับ 4.64 มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือด้านผลที่เกิดกับผู้เรียน โรงเรียนและชุมชน 4.37

จากการประเมินคุณภาพ ตามกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการพบว่า ในขั้นการวางแผน (Plan) มีการประชุมผู้เกี่ยวข้องเช่น ผู้บริหารสถานศึกษา ครู และกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานการแสดงความคิดเห็นเพื่อหาแนวทางในการพัฒนาให้เป็นโรงเรียนดีอย่างหลากหลาย เช่น ต้องการมีส่วนร่วมในการวางแผนจัดสภาพแวดล้อม จัดภูมิทัศน์ให้สวยงาม หาแนวทางพัฒนาพัฒนาโรงเรียน พัฒนาครู ให้มีคุณลักษณะที่เหมาะสม แสวงหาความร่วมมือ องค์กรเอกชน ในการจัดหาเทคโนโลยีที่เหมาะสมมาใช้ในโรงเรียน และในขั้นตอนของการปฏิบัติ (Act & Observe) จากการสัมภาษณ์โรงเรียนในสังกัดที่เป็นแหล่งข้อมูล พบว่ามีชุมชนผู้ปกครอง และผู้เกี่ยวข้องเข้ามาช่วยในการพัฒนาโรงเรียน และได้รับบริจาคเงิน คอมพิวเตอร์เก่า จากองค์กรเอกชนเป็นจำนวนมาก จากการสังเกตยังพบว่า โรงเรียนมีการจัดสภาพแวดล้อมที่สะอาด และสวยงาม มีการใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม มีระบบการติดต่อสื่อสารที่หลากหลายและทันสมัย มีร่องรอยการใช้อย่างต่อเนื่องและใช้ในทางที่เกิดประโยชน์ต่อการจัดการเรียนรู้ ครู-ผู้บริหารดี มีความโปร่งใส โรงเรียนมีการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน ผู้วิจัยยังพบว่าผู้มีส่วนเกี่ยวข้องพึงพอใจในระดับมาก

ผลจากการวิจัยในขั้นตอนที่ 5 สรุปผลการพัฒนารูปแบบโรงเรียนดี ที่สมบูรณ์ไปใช้ในการพัฒนาโรงเรียนในสังกัด โดยประเมินจากโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 15 แห่ง พบว่า ด้านที่ 1) การบริหารจัดการโรงเรียนมีการจัดสภาพแวดล้อมที่สะอาด และสวยงาม มีการใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม มีระบบการติดต่อสื่อสารที่หลากหลายและทันสมัย มีร่องรอยการใช้อย่างต่อเนื่องและใช้ในทางที่เกิดประโยชน์ต่อการจัดการเรียนรู้ ครู-บริหารดี มีความโปร่งใส โรงเรียนมีการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน พิจารณาได้จากมีการให้บริการแก่นักเรียน ผู้ปกครอง และผู้ที่เกี่ยวข้องอย่างเป็นระบบและรวดเร็ว และมีการส่งเสริมความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชนในการพัฒนาการศึกษาทั้งด้านงบประมาณสนับสนุนการจัดการศึกษาเป็นสถานประกอบการ แหล่งเรียนรู้ วิทยากรและภูมิปัญญาท้องถิ่น ด้านที่ 2) การจัดการเรียนการสอนและการประกันคุณภาพผู้เรียน มีร่องรอยการเตรียมการจัดการเรียนรู้ การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ครูมีแผนจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีการใช้สื่อ/แหล่งการเรียนรู้และภูมิปัญญาในท้องถิ่น เช่น วิทยากรชุมชน ครูภูมิปัญญาท้องถิ่น การใช้สถานประกอบการ มีการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้อิทธิพลลักษณะวิจัยในชั้นเรียนและการวิจัยสถาบัน ด้าน การประกันคุณภาพการศึกษา มีการจัดเตรียมเอกสารที่เกิดจากการปฏิบัติหน้าที่ประจำวันตามแผนงานโครงการ และการดำเนินงานด้านระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน มีการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล มีการคัด

กรองนักเรียน จำแนกนักเรียนเพื่อกำหนดแนวทางการพัฒนาและแก้ปัญหาและด้านที่ 3) ผลที่เกิดกับผู้เรียน สถานศึกษาและชุมชนพบว่า นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์สูง และยังพบว่าโรงเรียนให้ความสำคัญกับการดำเนินงานเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ด้วยรูปแบบที่หลากหลาย นักเรียนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามหลักสูตร โรงเรียนมีคุณภาพตามมาตรฐานนักเรียนโรงเรียน และชุมชนมีความพึงพอใจและยังส่งผลให้ โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 มี ผลการประเมินคุณภาพภายนอกของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) ร้อยละ 81.56 (รายงานกลุ่มนิเทศติดตามและประเมินผลสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 (2558))

อภิปรายผล

การพัฒนาารูปแบบโรงเรียนดี สร้างขึ้น จากแนวคิด ทฤษฎีระบบ System Theory ที่เน้นการจัดประสบการณ์ในการบริหารโรงเรียน และกระบวนการเรียนรู้โดยใช้ทฤษฎีการเรียนรู้ด้วยประสบการณ์ (Experiential Learning) ทฤษฎีการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม (Participatory Learning) และ แนวคิดทฤษฎีเชิงระบบ พร้อมทั้งได้นำกระบวนการวิจัยปฏิบัติการ มาประยุกต์ใช้ในขั้นตอนการพัฒนาารูปแบบด้วยเหตุผลที่ว่ากระบวนการวิจัยปฏิบัติการนั้นเป็นรูปแบบการแสวงหาความรู้ที่อาศัยแนวความคิดของการปฏิบัติ (Action) กับการวิจัย (Research) มาใช้ร่วมกันในกระบวนการศึกษาค้นคว้า เพื่อมุ่งสะท้อนกลับ (Critical-Reflective) ให้ผู้ปฏิบัติที่อยู่ในสถานการณ์นั้นๆ เกิดการปรับปรุงวิธีการปฏิบัติงานของกลุ่มและทำความเข้าใจวิธีการปฏิบัติภายใต้สถานการณ์นั้นๆ ให้ดำเนินงานต่อไปจนกระทั่งบรรลุวัตถุประสงค์ ที่จะก่อให้เกิดศักยภาพในการเปลี่ยนแปลง Kemmis, S., McTaggart, R. & Nixon, R. (2014)., Singapore: Springer (200pp.), Zuber-Skerritt. 1992) รายละเอียดวิธีการดำเนินการ พบประเด็นที่โรงเรียนมีความต้องการพัฒนาให้เป็นโรงเรียนดี ผู้วิจัยได้นำมาอภิปรายผล ดังนี้

ในขั้นตอนที่ 1 จากการร่างรูปแบบโรงเรียนดี โดยศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหาและความต้องการพัฒนาของโรงเรียนในสังกัดจากสื่ออิเล็กทรอนิกส์ สิ่งพิมพ์ แนวคิดทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างผู้บริหารโรงเรียน ครู กรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในขั้นตอนนี้มีประเด็นที่จะนำมาอภิปราย ดังนี้

การบริหารจัดการ จากผลการสัมภาษณ์โรงเรียนในสังกัดพบว่า การพัฒนาโรงเรียนดี มีองค์ประกอบ และตัวบ่งชี้ที่จำเป็นจะต้องพัฒนาจำนวนมากแต่ต้องให้สอดคล้องกับสภาพปัจจุบันปัญหาและความต้องการของโรงเรียนในสังกัด และสอดคล้องกับนโยบายของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรีเขต 2 ใน 4 เรื่อง ได้แก่ กำหนดนโยบายด้านสิ่งแวดล้อม การทบทวนการจัดสิ่งแวดล้อม การดำเนินการ และการปฏิบัติ การวางแผนการดำเนินงานและการตรวจสอบแก้ไขทุกปี เพื่อให้โรงเรียนดี “น่าดู น่าอยู่ น่าเรียน ชุมชน มีส่วนร่วม” ผู้บริหารโรงเรียนจึงต้องมีความรู้ ความเข้าใจว่า ถ้าสภาพแวดล้อมดีจะส่งผลดีต่อการพัฒนาผู้เรียนในทุกด้านซึ่งสอดคล้องกับศศิธร สารกุล (2556) สรุปไว้ในการทำวิจัย เรื่องการจัดสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาตามทัศนะของผู้บริหาร ครู และกรรมการ

สถานศึกษาขั้นพื้นฐานสถานศึกษาสังกัดเทศบาล จังหวัดสระบุรีใน 4 ข้อ ได้แก่ กำหนดนโยบายด้านสิ่งแวดล้อม การทบทวนการจัดสิ่งแวดล้อม และยังสอดคล้องกับ อภิบาล สุวรรณโคตร และ สมหญิง จันทร์ไทย (2563) ได้วิจัยเรื่อง การบริหารจัดการสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของสถานศึกษา ศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาหนองบุญมาก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 2 พบว่า การบริหารจัดการสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของสถานศึกษา ศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาหนองบุญมาก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 2 โดยรวมและรายด้านอยู่ใน ระดับมาก และสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนเป็นตัวแปรสำคัญต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน รวมทั้งการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียนด้วย ผู้บริหารโรงเรียนที่มุ่งให้นักเรียนเป็นทั้ง คนดี คนเก่ง จึงจำเป็นต้องมุ่งพัฒนาสิ่งแวดล้อม ในโรงเรียนเป็นประการสำคัญ ซึ่งนอกจากจะส่งผลต่อนักเรียนแล้วยังมีผลต่อการบริหารบุคลากรในโรงเรียนด้วย บรรยากาศและสิ่งแวดล้อมที่ดี จะช่วยกล่อมเกลาคำความรู้สึกของบุคคลให้มีความรู้สึกที่ดีต่อกัน จะส่งผลดีต่อการสร้างความเข้าใจกัน ลดปัญหาความขัดแย้งในการทำงาน ทำให้การบริหารเกิดความคล่องตัว โรงเรียนจะสามารถพัฒนาไปสู่เป้าหมายที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่วนในองค์ประกอบที่ 2 ก็พบว่าโรงเรียนมีความต้องการใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม เช่น ห้องเรียนเทคโนโลยี มีเว็บไซต์ของโรงเรียนที่มีคุณภาพ มีห้องเรียนคอมพิวเตอร์และ จำนวนเครื่องคอมพิวเตอร์เหมาะสมกับจำนวนนักเรียน และมีการใช้สื่อเทคโนโลยีในการพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียน มีระบบสื่อสารทันสมัย มีการใช้อินเทอร์เน็ตในโรงเรียน และมีระบบการติดต่อสื่อสารที่หลากหลายและทันสมัย แต่ด้วยข้อจำกัดของสภาพที่ตั้งของโรงเรียนที่ห่างไกลไม่เอื้ออำนวยต่อการใช้อินเทอร์เน็ตทำให้ขาดความสมบูรณ์และใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการจัดการเรียนรู้เท่าที่ควร แต่ทางกลับกัน ครูในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรีเขต 2 มีสมรรถนะในด้านการใช้เทคโนโลยีในระดับมากซึ่ง สอดคล้องกับผลการวิจัยของ เขมนิช ปรีเปรม. (2554) และ พรภวิชัย อุโนวิเศษ (2564) ได้วิจัย พบว่า สมรรถนะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศของผู้บริหาร แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนจำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงานต่างกัน พบว่า สมรรถนะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ของผู้บริหารไม่แตกต่างกันและสมรรถนะ ด้านความรู้ ด้านทักษะ และด้านเจตคติในภาพรวมอยู่ในระดับมากทั้ง 3 ด้าน องค์ประกอบที่ 3 ครู-ผู้บริหาร มีความโปร่งใส จากการสัมภาษณ์ กรรมการสถานศึกษาพบว่าครู ผู้บริหารโรงเรียนในยุคใหม่มีพฤติกรรมที่เหมาะสมมีความโปร่งใส มีความสามารถในการบริหารจัดการ มีความคิดริเริ่มและมีวิสัยทัศน์ และประกอบกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 แก้ไขเพิ่มเติม 2545 มาตรา 39 ให้มีการกระจายอำนาจในการการบริหาร มีระบบบริหารงานบุคคล มีระบบการบริหารงานงบประมาณ และมีการตรวจสอบและถ่วงดุลนำหลักการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดีมาใช้ ประกอบกับ มาตรา 21 มาตรา 24 ให้ครูมีความสามารถในการจัดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพและเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีสื่อการเรียนการสอนที่หลากหลาย รวมถึงสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 ได้รับนโยบายจากหน่วยงานต้นสังกัดให้ส่งเสริมทุกโรงเรียนให้มีการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี ซึ่งจะส่งผลดีต่อการบริหารสถานศึกษา สอดคล้องกับ พระมหาลำพิ่ง ธีรปัญญา

(2554) กล่าวถึงการบริหารงานตามธรรมาภิบาลของโรงเรียนนวมินทราชูทิศมัชฌิม จังหวัดนครสวรรค์ มีระดับการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนใช้หลักธรรมาภิบาลในภาพรวมทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุดและระดับมาก ซึ่งแสดงให้เห็นว่าทั้งผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนให้ความสำคัญในการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารสถานศึกษาให้ตีมีประสิทธิภาพ ทำให้การปฏิบัติงานในสถานศึกษาสำเร็จตามเป้าหมาย และในองค์ประกอบที่ 4 โรงเรียนมีการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน จากการสัมภาษณ์ครู และกรรมการสถานศึกษาพบว่า โรงเรียนยังใช้ “บวร” บ้าน วัด โรงเรียน เสริมสร้างความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชนในการพัฒนาการศึกษาทั้งด้านงบประมาณสนับสนุนการจัดการศึกษา เป็นสถานประกอบการ แหล่งเรียนรู้ วิทยากรและภูมิปัญญาท้องถิ่น สอดคล้องกับ วิไลลักษณ์ แก้วนพรัตน์ (2551) สรุปไว้ในผลการวิจัยเรื่องสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยะปี พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยะปี อยู่ในระดับมาก

2. การปฏิบัติการเรียนการสอน และการประกันคุณภาพผู้เรียน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียน และครูพบว่าโรงเรียนต้องการดำเนินการด้านต่างๆ เช่นการจัดการเรียนรู้สอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ครูมีแผนจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน การใช้สื่อ/แหล่งการเรียนรู้และภูมิปัญญาในท้องถิ่น เช่น วิทยากรชุมชน ครูภูมิปัญญาท้องถิ่น การใช้สถานประกอบการ มีการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้อุ้ในลักษณะวิจัยในชั้นเรียนและการวิจัยสถาบัน สอดคล้องกับ พูนภัทธา พูลผล (2555) ได้สรุปผลการวิจัยในเรื่องการพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อเตรียมผู้เรียนสู่ความเป็นพลเมืองโลกว่า การจัดการเรียนการสอนเพื่อเตรียมผู้เรียนสู่ความเป็นพลเมืองโลกโดยใช้หลักการบริหารวิชาการโดยการวางแผนการจัดกระบวนการเรียนการสอนเพื่อนำไปสู่กระบวนการเรียนรู้และทักษะกระบวนการคิด มีการตรวจสอบติดตามผลการใช้กระบวนการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สามารถเชื่อมโยงกระบวนการเรียนรู้ในห้องเรียนและนอกห้องเรียนได้ เน้นกระบวนการเรียนการสอนที่สอดคล้องชีวิตจริงของผู้เรียนและสภาวะการณ์โลกได้ ในการพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตรให้ก้าวทันความเปลี่ยนแปลงในประชาคมโลก สาเหตุที่ต้องจัดให้ มีการบูรณาการหลักสูตรและการเรียนการสอนคือ ในชีวิตของคนเรามีเรื่องราวต่างๆ ที่สัมพันธ์ซึ่งกันและกัน ไม่ได้แยกออกจากกันเป็นเรื่องๆ เมื่อมีการบูรณาการเข้ากับชีวิตจริงโดยการเรียนรู้ในสิ่งที่ใกล้ตัวแล้วขยายกว้างออกไป ผู้เรียนเรียนรู้ได้ดีขึ้นและเรียนรู้ด้วยความหมายลดความซ้ำซ้อนเชิงเนื้อหาวิชา ลดเวลา เพิ่มเวลารู้ แบ่งเบาภาระของครูผู้สอน เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ใช้ ความรู้ ความคิด ความสามารถและทักษะที่หลากหลาย ด้าน การประกันคุณภาพการศึกษา มีการจัดเตรียมเอกสารที่เกิดจากการปฏิบัติหน้าที่ประจำวันตามแผนงานโครงการ และการดำเนินงานด้านระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน มีการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล มีการคัดกรองนักเรียน จำแนกนักเรียนเพื่อกำหนดแนวทางการพัฒนาและแก้ปัญหาที่เป็น เช่นนี้เป็นเพราะว่าครูมีการพัฒนาตนเองในด้านวิชาการเพื่อขอเลื่อนวิทยฐานะจึงทำให้ครูมีความพร้อมใน

การจัดการเรียนการสอน สอดคล้องกับ ชัชวาล เจริญบุญ (2551) สรุปไว้ในผลการวิจัยเรื่อง การพัฒนา รูปแบบเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ พบว่าปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญได้แก่ปัจจัยด้านการพัฒนาครู และปัจจัยคุณลักษณะด้าน วิชาชีพ และยังส่งผลต่อการดำเนินงานระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาสอดคล้องกับ เจตสิทธิ์ นาค เสน (2551) พบว่าผู้บริหารโรงเรียนและครูวิชาการมีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานระบบประกันคุณภาพ ภายในสถานศึกษาช่วงชั้นที่ 1- 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคายเขต 2 โดยรวม และรายด้าน ทุกด้านอยู่ในระดับมาก

3. การสะท้อนผลที่เกิดกับผู้เรียน โรงเรียน และชุมชน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และจากการ สัมภาษณ์ พบว่าโรงเรียนต้องมีการส่งเสริมให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์สูงขึ้นในภาพรวมสถานศึกษาต้องให้ ความสำคัญกับการดำเนินงานเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ด้วยรูปแบบที่หลากหลาย เช่น การเน้น การจัดการเรียนรู้อิงมาตรฐาน การใช้สื่อเทคโนโลยีที่หลากหลาย การวัดประเมินผลตามสภาพจริง การจัด กิจกรรมค่ายวิชาการ ส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของแต่ละสถานศึกษา เปรียบเทียบกับการจัด การศึกษาในปีการศึกษาที่ผ่านมาสามารถยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนได้มากกว่าร้อยละ 4 นักเรียนมี คุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามหลักสูตร ในภาพรวมพบว่า โรงเรียนให้ความสำคัญกับการจัดกิจกรรมที่ ส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ในรูปแบบที่หลากหลาย เช่น ค่ายคุณธรรม กิจกรรมวันสำคัญทาง พระพุทธศาสนา การสอดแทรกใน 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ สอดแทรกในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน งาน กิจกรรมนักเรียน จิตอาสาพัฒนาชุมชนและท้องถิ่น โรงเรียนมีคุณภาพตามมาตรฐาน มี 2 ตัวบ่งชี้ คือ โรงเรียนมีคุณภาพตามมาตรฐานการประเมินของสำนักงานรับรองมาตรฐานการศึกษา ระดับการศึกษาชั้น พื้นฐาน และโรงเรียนได้รับรางวัลจากการประกวดกิจกรรมในระดับต่าง ๆ ผลจากการประเมินตาม มาตรฐานโรงเรียนดี พบว่า กิจกรรมที่สถานศึกษาได้ดำเนินงานสอดคล้องกับมาตรฐานด้านการประกัน คุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐานของกระทรวงศึกษาธิการ ด้านการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ นักเรียน โรงเรียน และชุมชนมีความพึงพอใจ มี 2 ตัวบ่งชี้ คือ นักเรียนรักโรงเรียน และชอบมาโรงเรียน และ ผู้ปกครองและชุมชนพึงพอใจในการบริหารงานของผู้บริหาร การปฏิบัติหน้าที่ ของครูและผลการพัฒนา ของนักเรียน พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจต่อบรรยากาศในสถานศึกษา สถิติการมาเรียนสูงขึ้น นักเรียน เกิดความรักความผูกพันกับสถานศึกษา ร้อยละความพึงพอใจของนักเรียนและผู้ปกครอง เฉลี่ยโดยรวม สูง กว่า ร้อยละ 80 มีความพึงพอใจในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านของข้อคำถามพบว่า โรงเรียนจัด บรรยากาศและสิ่งแวดล้อมได้สะอาดสวยงาม มีความพึงพอใจสูงสุด รองลงมาได้แก่ โรงเรียนมีการใช้สื่อ เทคโนโลยีที่เหมาะสม ครู ผู้บริหารมีความโปร่งใส มีคุณธรรมและมีระบบการบริหารจัดการที่ดี สอดคล้อง กับผลการวิจัยของ สอนองศรี แสงศรี (2556) การศึกษารูปแบบการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการพัฒนาเด็ก และเยาวชนโดยกระบวนการมีส่วนร่วมส่งผลต่อผู้เรียนผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างบูรณาการจากกระบวนการ เรียนรู้คู่ปราชญ์ โดยเอาวิถีและภูมิปัญญาเป็นตัวตั้ง ทำให้เด็กได้เรียนรู้สิ่งรอบตัวที่สนุกมีชีวิตชีวา ได้เรียน หลาย ๆ วิชาไปในคราวเดียวกัน ที่สำคัญเป็นวิชาที่เชื่อมโยงกับชีวิต ไม่แยกขาดเป็นรายวิชาเด็กเรียนรู้

มีความสุข เกิดความผูกพันใกล้ชิดกับครูคุณภาพและพฤติกรรมของนักเรียนดีขึ้น ได้แก่ เด็กมาโรงเรียนเช้าขึ้น ดูแลรับผิดชอบทำความสะอาดโรงเรียนทุกวัน มีนิสัยอดออม เช่น กิจกรรมการเผาถ่านทำให้เด็กเรียนรู้ในการออมไม้ มาสู่การออมเงินจนเกิดเป็นออมทรัพย์ในโรงเรียน ซึ่งปัจจุบันมีเงินฝากทั้งสิ้นกว่า หนึ่งล้านบาท ผลต่อชุมชน: คนในชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกระบวนการเรียนรู้ให้ลูกหลาน ได้ร่วมพัฒนาโรงเรียนจนเกิดความภาคภูมิใจและรู้สึกเป็นเจ้าของโรงเรียน

ในขั้นตอนที่ 2 จากการประเมินประสิทธิภาพการพัฒนารูปแบบโรงเรียนดี โดยผู้ทรงคุณวุฒิพบว่า ด้านการบริหารจัดการและ ด้านการจัดการเรียนการสอนและการประกันคุณภาพผู้เรียน มีค่าเฉลี่ยในระดับมากที่สุด ส่วนด้านผลที่เกิดกับผู้เรียน โรงเรียน และชุมชน มีค่าเฉลี่ยในระดับมาก ผลการประเมินความสอดคล้องด้านเนื้อหาของรูปแบบโดยผู้ทรงคุณวุฒิพบว่ามีความสอดคล้องเท่ากับ 1.00 ผู้ทรงคุณวุฒิได้เสนอแนะให้ตัดตัวบ่งชี้บางตัวออกไปเนื่องจากเกินศักยภาพของโรงเรียนที่จะทำได้ และประกอบกับโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 เป็นโรงเรียนขนาดเล็ก และขนาดกลาง อยู่ห่างไกล เป็นภูเขาซึ่งทำให้การดำเนินการยากลำบาก และยังเสนอแนะให้โรงเรียนขอติดตั้งจานดาวเทียม เพื่อรับสัญญาณจากการศึกษาทางไกลวงไกลกังวลด้วย จากการประเมินคุณภาพในขั้นที่ 4 พบว่า ในขั้นการวางแผน (Plan) มีการประชุมผู้เกี่ยวข้องเช่น ผู้บริหารสถานศึกษา ครู และกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานการแสดงความคิดเห็น เพื่อหาแนวทางในการพัฒนาให้เป็นโรงเรียนดีอย่างหลากหลาย เช่น ต้องการมีส่วนร่วมในการวางแผนจัดสภาพแวดล้อม จัดภูมิทัศน์ให้สวยงาม หาแนวทางพัฒนาพัฒนาโรงเรียน พัฒนาครู ให้มีคุณลักษณะที่เหมาะสม แสวงหาความร่วมมือ องค์กรเอกชนในการจัดหาเทคโนโลยีที่เหมาะสมมาใช้ในโรงเรียน และในขั้นตอนของการปฏิบัติ (Act & Observe) จากการสัมภาษณ์โรงเรียนในสังกัดที่เป็นแหล่งข้อมูล พบว่ามีชุมชน ผู้ปกครอง และผู้เกี่ยวข้องเข้ามาช่วยในการพัฒนาโรงเรียน และได้รับบริจาคเงิน คอมพิวเตอร์เก่า จากองค์กรเอกชนเป็นจำนวนมาก จากการสังเกตยังพบว่า โรงเรียนมีการจัดสภาพแวดล้อมที่สะอาด และสวยงาม มีการใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม มีระบบการติดต่อสื่อสารที่หลากหลายและทันสมัย มีร่องรอยการใช้อย่างต่อเนื่องและใช้ในทางที่เกิดประโยชน์ต่อการจัดการเรียนรู้ ครู-ผู้บริหาร มีความโปร่งใส โรงเรียนมีการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน ผู้วิจัยยังพบว่าผู้มีส่วนเกี่ยวข้องพึงพอใจในระดับมาก

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1. ผู้บริหารในระดับต่างๆต้องสร้างความเชื่อมั่นให้กับบุคลากรของตนเองในการดำเนินงานตามกรอบแนวทางการพัฒนาโรงเรียนดี เพื่อให้บุคลากรเกิดความมุ่งมั่นที่จะพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาตามมาตรฐานโรงเรียนดี

2. ผลการประเมิน สถานศึกษาบางแห่งยังอยู่ในระดับปรับปรุง เนื่องจากข้อจำกัดด้านงบประมาณ บุคลากร องค์กรประกอบการเข้ามาส่วนร่วมขององค์กรต่าง ๆ ดังนั้น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ควรใช้ ภาควิชาหรือข่ายในรูปแบบต่างๆ ให้เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา

3. การพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาควรพิจารณาจากข้อมูลศักยภาพที่ขาด หรือความ ต้องการที่จะพัฒนาตนเอง

4. การพัฒนาผู้เรียน ครูต้องรู้พื้นฐาน ระดับความสามารถ และความก้าวหน้าการเรียนรู้ของ นักเรียน เพื่อการจัดกลุ่มความแตกต่างที่จะเลือกวิธีการ นวัตกรรม เทคโนโลยีช่วยสอนได้เหมาะสมและ แก้ปัญหาคุณภาพผู้เรียนได้ตรงจุด

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. หน่วยงานต้นสังกัดควรสนับสนุนให้โรงเรียนนำรูปแบบโรงเรียนดีไปใช้ในการพัฒนา
2. ผู้บริหารโรงเรียนต้องประเมินบริบทของตนเองให้ชัดเจนในทุกด้านก่อนการนำรูปแบบ
3. ต้องคำนึงถึงการมีส่วนร่วมในการการพัฒนาของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมในการนำพา โรงเรียนให้เป็นโรงเรียนดี ที่น่าดู น่าอยู่ น่าเรียน ชุมชนมีส่วนร่วม (โรงเรียนดี)

ข้อเสนอแนะเพื่อการทำวิจัยครั้งต่อไป

ควรวิจัยเพื่อพัฒนารูปแบบโรงเรียนดี กับโรงเรียนขนาด กลาง และขนาดใหญ่

องค์ความรู้ใหม่

การพัฒนารูปแบบโรงเรียนดี มีส่วนสำคัญ 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1. บริหารจัดการ 26 ตัวมี 4 องค์ประกอบ บ่งชี้

- 1.การจัดสภาพแวดล้อมที่ สะอาด 2. เทคโนโลยีที่เหมาะสม 3. ครู-ผู้บริหารดีมีระบบการ บริหารงานที่ดี โปร่งใส 4.มีการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน

ส่วนที่ 2. การปฏิบัติการเรียนการสอนและการประกันคุณภาพผู้เรียนมี 6 องค์ประกอบ

- 18 ตัวบ่งชี้ 1. การเตรียมการจัดการเรียนรู้ 2.การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ 3. การ ใช้สื่อ/แหล่งแหล่งการเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่น 4.การวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ 5.การ ประกันคุณภาพการศึกษา 6.มีระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

ส่วนที่ 3 สะท้อนผลที่เกิดกับผู้เรียนโรงเรียน และชุมชนมี 4 องค์ประกอบ

- 14 ตัวบ่งชี้ 1. นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์สูง 2. นักเรียนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามหลักสูตร 3.โรงเรียนมีคุณภาพตามมาตรฐาน 4. นักเรียน โรงเรียน และชุมชนมีความ พึงพอใจ

เอกสารอ้างอิง

- เขมนิจ ปรีเปรม. (2554). *สมรรถนะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศกับการบริหารระบบสารสนเทศของผู้บริหาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐมเขต 1*. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- เจตสิทธิ์ นาคเสน. (2550). การดำเนินงานระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ช่วงชั้นที่ 1--2 สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานองคาย เขต 2. *วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม*, 2(1), 123 - 136
- ชัชวาล เจริญบุญ. (2554). *การพัฒนารูปแบบครูเพื่อเสริมสร้างการเรียนรู้การสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ของ ครูผู้สอนในจังหวัดมหาสารคาม*. วิทยานิพนธ์ ปรด.(ยุทธศาสตร์การพัฒนาภูมิภาค) มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- พูนภัทรา พูลผล. (2557). การพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อเตรียม ผู้เรียนสู่ความเป็นพลโลก. *วารสารวิจัยทางการศึกษา สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา*, 2(426-- 37).
- พระมหาลำพิ่ง ธีรปัญญา. (2545). *การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนนวมินทราชูทิศมัธยม จังหวัดนครสวรรค์*. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต (รัฐประศาสนศาสตร์) มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พรภวิชัย อุ่นวิเศษ.(2564). *ความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศของผู้บริหาร กับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1* ปรินญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- วาโร เฟิงสวัสดิ์. (2551). *วิธีวิทยาการวิจัย*. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- วิไลลักษณ์ แก้วนพรัตน์. (2551). การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยะปี เขต 1. *วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม*,(3)169–182
- ศศิธร สาระกุล.(2556). *การจัดสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาตามทัศนะของผู้บริหาร ครู และกรรมการ สถานศึกษาขั้นพื้นฐานสถานศึกษาสังกัดเทศบาล จังหวัดสระบุรี*.วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
- สนองศรี แสงศรี. (2556) .การศึกษารูปแบบการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการพัฒนาเด็กและเยาวชนโดย กระบวนการมีส่วนร่วม. *วารสารผลงานวิจัยเด่น, สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย*. (สกว) 1(1)128 -134
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2552). *ข้อเสนอการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง* (พ.ศ. 2552- 2561). กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค จำกัด.

อภิบาล สุวรรณโคตรและ สมหญิง จันทร์ไทย .(2563). การบริหารจัดการสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้
ของสถานศึกษาศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาหนองบุญมาก 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2.วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา, 7(7), 73 -86.

Kemmis, S., McTaggart, R. & Nixon, R. (2014). *The action research planner: Doing critical
participatory action research*. Singapore: Springer (200pp.)

Zuber – Skerrit, Ortrun, (1992). *Action Research in Higher Education: Examples and Reflection*.
Guildford: Biddles Ltd.